

ARBETSMILJÖ
VERKET

Bezpečnější práce ve stavebnictví

Dobré pracovní prostředí se vyplácí všem. Riziko zranění se snižuje a práce je efektivnější. Švédský úřad pro pracovní prostředí je státní úřad dohlížející na oblast pracovního prostředí. Provádíme mj. inspekci pracovního prostředí na stavbách a můžeme v případě potřeby vyžadovat opatření pro úpravu pracovního prostředí na uspokojivou úroveň.

Jsou-li rizika příliš velká, můžeme další pokračování prací do vykonání nápravných opatření zakázat. Takový zákaz je třeba podepsat, ale podpis znamená jen potvrzení o převzetí dokumentu o rozhodnutí.

Stavebním dělníkům se často přihodí úraz nebo dostanou nemoc z povolání. Dochází k pádům, pracím při chybném držení těla, zvedání těžkých nákladů nebo ke zraněním při práci se stroji. Špatné plánování a časová tíseň riziko úrazů zvyšují

Existují zákony a předpisy od Švédského úřadu pro pracovní prostředí regulující provádění stavebních prací. V této brožuře se můžete dočíst o některých minimálních požadavcích.

Práce s budováním, přestavbami, opravami, údržbou nebo bouráním budov či jiných konstrukcí spadá pod Zákon o pracovním prostředí a stavební předpisy Švédského úřadu pro pracovní prostředí.

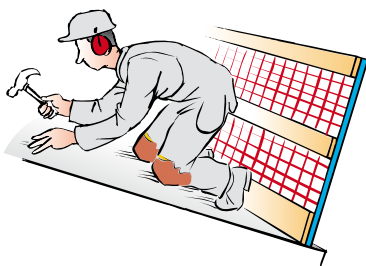
Švédská ustanovení o pracovním prostředí platí pro zahraniční pracovníky ve Švédsku, ať už jsou zaměstnání v zahraničním podniku, najati švédským zaměstnavatelem nebo pracují jako samostatní živnostníci. Zahrnutí jsou tedy jak podnikatel tak zaměstnanci bez ohledu na formu pracovního poměru.

Jak snížit riziko pádu

Pád je nejběžnější příčinou smrtelných úrazů a nehod na stavebních pracovištích. Je proto třeba předejít nebezpečí pádu. Je-li výškový rozdíl větší než dva metry, je v zásadě zapotřebí nějaký druh ochrany. Ochranné zábradlí, pracovní platformy, pracovní koše, lešení nebo další ochranné pomůcky nutno používat v první řadě. Ochrana může být nutná i při menších výškových rozdílech, například je-li tam voda nebo jsou-li dole ostré předměty.

Ochranná zábradlí musí být:

- pevná
- a nejméně jeden metr vysoká
- musí mít horní a střední příčku a úchyt lištou dole. Mohou mít i jinou konstrukci, ale musí skýtat nejméně stejně bezpečnou ochranu.

Při práci na střeše musí normálně existovat ochranné zábradlí nebo jiné zařízení dávající odpovídající ochranu. Namontujte zábradlí na okapovou římsu nebo na lešení, jež končí hned pod okapem. Může být zapotřebí i zvlášť mohutné zábradlí, aby dokázalo zachytit osobu sjíždějící z příkré střechy.

Není-li možná instalace pevné ochrany, musí se použít lanové osobní zařízení s postrojem zabraňujícím pádu. Bokový pás může způsobit těžká zranění a používat se nesmí. Lano se musí přichytit na pevný úchyt na střeše. Zkontrolujte, zda úchyty opravdu drží. Nedá-li se lano nikde uchytit, lze ho obmotat za pevné zařízení a držet jej napnuté jinou osobou.

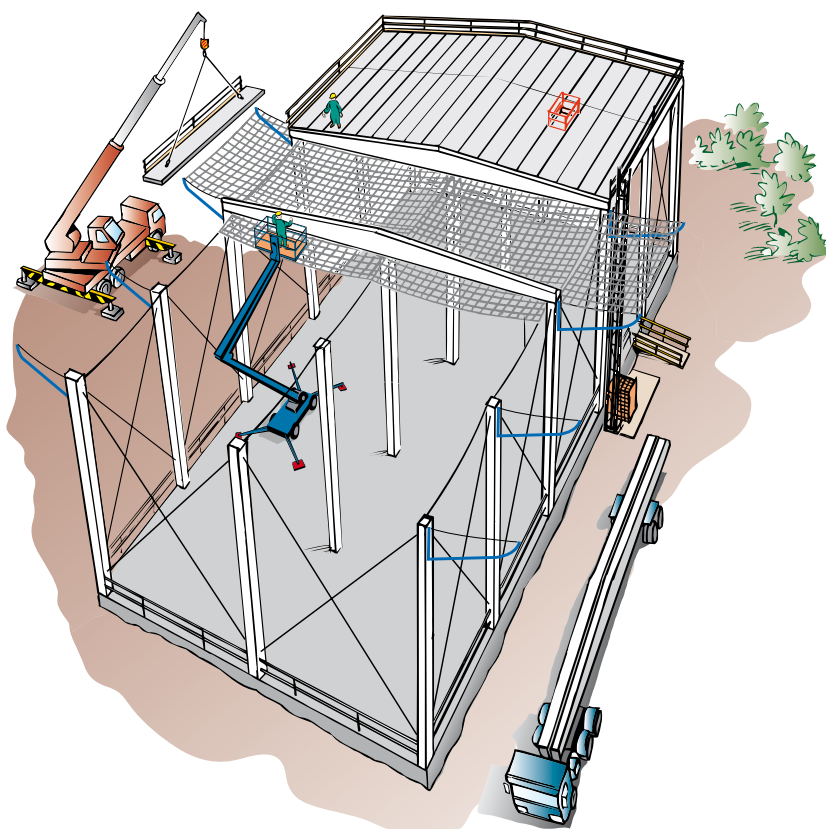

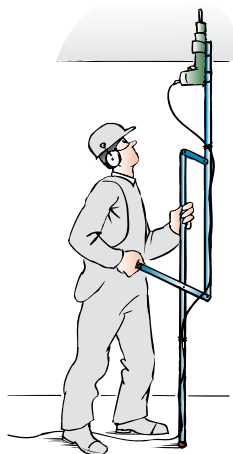
Může existovat riziko propadnutí skrz plochy, jež nemají dostatečnou nosnost – takové plochy zablokujte. Používejte zvláštní ochranné zařízení, máte-li na takové ploše pracovat.

Při některých pracích je vhodné používat ochrannou síť. Je důležité, aby kompetentní osoba síť a její montáž před použitím zkontrolovala.

Má-li se práce vykonávat víc než čtyři hodiny na malé ploše střechy a pokud má střecha sklon víc než 1:4, musí existovat vodorovná pracovní plocha.

Běžně je třeba používat ochrannou přilbu a ochrannou obuv. Někdy se musí používat ochranné brýle, ochrana sluchu a rukavice.

Zdvihání těžkých nákladů a chybné pracovní polohy zatěžují tělo

Práce ve stavebnictví je často těžká a představuje tělesnou zátěž, proto musí být pro dopravu stavebního materiálu k dispozici zdvihací zařízení. Stroje a nástroje musí mít ergonomické provedení.

Dlouhodobější práce na žebříku tělu neprospívá. Lepší pracovní polohu dává rovná pracovní plocha, např. výzdvížené platformy.

Svaly musí po námaze dostat příležitost k odpočinku. Vyhněte se jednostrannému zatěžování svalů tím, že práci budete obměňovat.

Švédské předpisy o chemických materiálech

Ve stavebnictví se používá mnoho jedovatých, rakovinotvorných, žíravých nebo alergií vyvolávajících látek. Například beton, malta a štuk obsahují cement, který při dlouhodobějším doteku s kůží může způsobit leptavé poranění. Jiné výrobky, často obsahující nebezpečné látky jsou lepidla, barvy, dvoukomponentní produkty aj. Vlákna minerální vlny a prach na stavbách jsou také nebezpečné, protože při vdechnutí ohrožují dýchací cesty.

Chemické produkty obsahující jednu nebo více nebezpečných látek musí být doprovázeny bezpečnostním listem výrobce, který musí být na pracovišti. U produktů koupených ve Švédsku musí být bezpečnostní list napsán ve švédštině. Podnik, který dovezl do Švédska nebezpečný chemický produkt pro svou vlastní potřebu, odpovídá za to, že se na pracovišti o produktu nacházejí písemné informace o rizicích a ochraně v jazyce, kterému uživatelé rozumí.

Na pracovišti musí být seznam všech nebezpečných chemických produktů. Každý zaměstnavatel za to odpovídá.

Zaměstnavatel musí informovat zaměstnance o všech rizicích spojených s nebezpečnými chemickými produkty a ujistit se o tom, že zaměstnanec informacím porozuměl.

Pro určité nebezpečné látky platí zvlášť přísná pravidla:

Azbest: Pro zacházení s azbestem a pro jeho odstraňování potřebuje podnik, který má práci vykonat, povolení od Švédského úřadu pro pracovní prostředí. K tomu, aby toto bylo uděleno, je třeba dokumentované zvláštní školení a lékařské potvrzení.

Tvrdé plasty: Také pro práci s tvrdými plasty (například se spojovací pěnou obsahující izokyanáty, epoxidovým lepidlem, epoxidovou barvou aj.) je před zahájením práce zapotřebí lékařská prohlídka a školení.

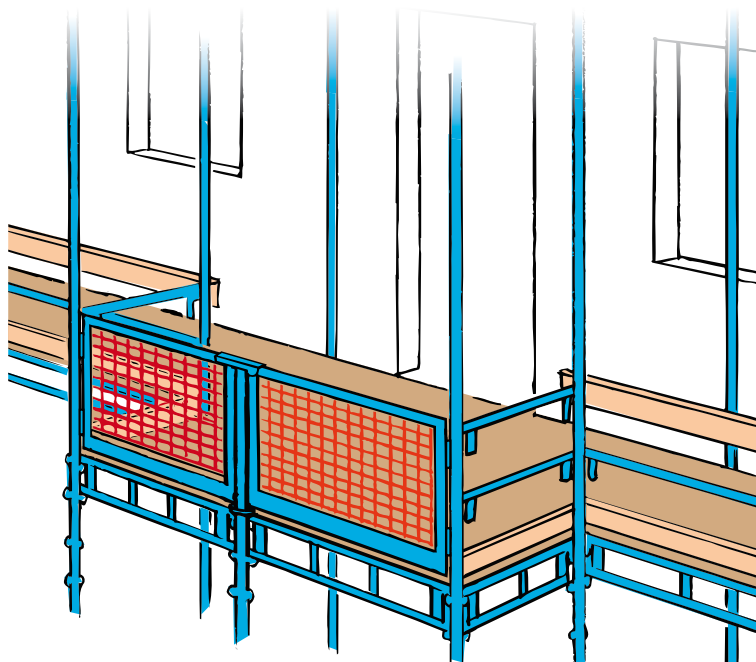
Porušení těchto pravidel je trestné a může mít za následek vysoké pokuty.

Spoje a doprava

Na stavbě musí být bezpečné komunikace, například schody nebo rampa mezi jednotlivými podlažími. Při výškových rozdílech větších než deset metrů musí být nainstalován výtah, kdyby jinak zaměstnanec musel často chodit po schodech.

Na staveništi, kde jezdí auta, musí být dostatečné bezpečnostní vzdálenosti nebo ochranná zařízení.

Doprava mezi různými podlažími musí fungovat i bez sejmutí ochranných zábradlí nebo jiných ochranných zařízení. Není-li toto možné, je nutno dopravu provádět přes nákladové mosty, nákladové otvory ve fasádě, rampy nebo zvláštní dopravní systémy.

Návody k používání zvedacích zařízení, strojů a některých dalších produktů

Při dovození nebo uvedení do provozu ve Švédsku stroje či zvedacího zařízení, musí být k dispozici písemný návod k použití ve švédštině. Za to odpovídá dodavatel. Za dodavatele se počítá i ten, kdo ve Švédsku uvádí stroj do provozu. Informace o tom, co mají obsahovat návody k použití jsou uvedeny v předpisech Švédského úřadu pro pracovní prostředí.

I pro prefabrikovaná lešení mají být při dodání k dispozici písemné instrukce ve švédštině, jež musí být dostupné na pracovišti. Předpisy Švédského úřadu pro pracovní prostředí o lešeních udávají, co instrukce mají obsahovat.

Když se při stavebních pracích používají stroj, zvedací zařízení, lešení aj, musí mít zaměstnanci, kterých se to týká, přístup k instrukcím k nim. Instrukce musí být v tom jazyku, kterému zaměstnanec rozumí.

Označení CE, typové schválení a inspekce zvedacích zařízení, strojů a některých dalších výrobků

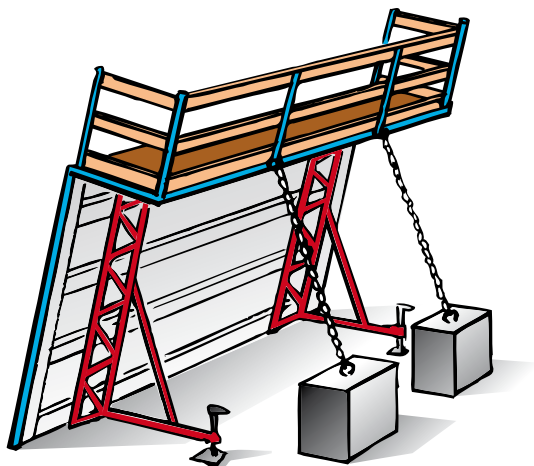
Nová zvedací zařízení a nové stroje musejí obecně nést označení CE k tomu, aby mohly být používány ve Švédsku. Prefabrikovaná lešení a žebříky musejí být, pokud jsou dodávány do Švédska, typově kontrolovány (a žebříky také certifikovány) akreditovaným orgánem.

Mnohé stroje a zvedací zařízení musejí být pravidelně kontrolovány, aby mohly být používány. Je trestné používat stroje a zvedací zařízení, aniž by byla provedena kontrola nebo pokud nebyly napraveny vytčené nedostatky. Technická prohlídka se musí konat podle švédských předpisů.

Nač nutno také myslet ...

K vážným nehodám může dojít, když skladovaný stavební materiál, například v důsledku prudkého větru, se dostane do pohybu. Proto je důležité stabilizovat stavební materiál. Někdy je také třeba pro stavební dělníky ochrana proti větru a chladu.

Uzavřete a označte místa, kde existuje riziko padajících předmětů. Pokud je tam přesto nutné chodit, tak tam musí být ochranné zastřešení.

Plánujte zemní práce tak, aby půda nebyla vystavena větším zatížením než jaká vydrží. Je-li třeba, musí být na místě ochrana proti sesuvu. Zkontrolujte, nejsou-li pod zemí vedení nebo nebezpečné látky a aby neexistovalo nebezpečí, že stroje spadnou do jámy. Automobilová doprava se nesmí dostat do blízkosti vyhloubené jámy.

Vozidla projíždící kolem stavby představují riziko. Především je třeba změnit dopravní trasu. Ten, kdo pracuje na místě, jež není odděleno od dopravy, musí nosit oděv s výstražným značením a s reflexními plochami.

Když se něco stane

Všichni musejí umět rychle a bezpečně vyklidit pracoviště, např. když hoří. Únikové cesty a shromaždiště musí být označeny nápisy. Únikové dveře se musejí otvírat ven, a hasicí přístroje musejí být snadno dostupné.

Je třeba vždy umět poskytnout první pomoc a musejí existovat nápisy, které ukazují, kde je umístěno zařízení pro takovou pomoc. Vývěska s telefonními čísly na sanitku a záchranou službu, adresou pracoviště a eventuálně i popis cesty tu také musejí být. Nezapomeňte, že ten, kdo volá, se musí umět domluvit se Švédskou záchranou službou. Obvykle tam rozumějí anglicky.

Pokud výpadek proudu by mohl způsobit zvláštní rizika při práci, musí být nainstalováno nouzové osvětlení. Platí to např. pro práce se stavebními pilami nebo při stavění lešení.

Plán pracovního prostředí

Plán pracovního prostředí pro celý objekt je nutno vypracovat ještě před zahájením prací na staveništi. Dohlédnout na to, že toto bude provedeno, je v první řadě úlohou stavebního koordinátora pro plánování a projektování pracovního prostředí. Stavitel nebo podnikatel, který převzal jeho odpovědnost, jsou také odpovědní vypracovat plán. Smyslem je, že plán pracovního prostředí bude potom používán po celou dobu stavby. Dohlédnout na to, že plán je dostupný na staveništi od samého začátku, je úlohou stavebního koordinátora pro provedení prací ohledně pracovního prostředí. Koordinátor musí také provést nutné adaptace plánu. Jestliže stavební práce budou prováděny na místě, kde současně probíhá jiná činnost, je třeba v plánu pracovního prostředí brát na to ohled.

Plán musí obsahovat následující:

- Pravidla, jež budou uplatňována na staveništi
- Popis způsobu organizace práce s pracovním prostředím
- Popis opatření na ochranu pracovního prostředí, jež je třeba podniknout v průběhu stavebních prací za účelem dosáhnout dobrého pracovního prostředí. To se týká mj. následujících prací:
  - práce, kde existuje nebezpečí pádu
  - kopání šachet a jam s nebezpečím sesuvu půdy
  - práce s některými chemickými nebo biologickými látkami
  - práce v blízkosti vedení vysokého napětí
  - práce s rizikem utopení
  - práce ve studnách a tunelech
  - práce, kde se používají výbušniny
  - práce s montováním těžkých stavebních dílů
  - práce na místě nebo v oblasti s mimo projíždějící autodopravou
  - bourání nosných konstrukcí nebo odstraňování zdraví škodlivých materiálů nebo látek.

Předběžné oznámení

Stavitel musí, s výjimkou menších prací, podat předběžné oznámení Švédskému úřadu pro pracovní prostředí (nejbližší okrsek) do zahájení prací, viz § 7 v předpisech. Stavitel také musí dohlédnout na to, aby kopie oznámení byla vyvěšena na staveništi a aby bylo pravidelně aktualizováno.

Plánování a informace

Všechny práce je třeba plánovat dostatečně včas a předem posuzovat jejich rizika, aby mohly být provedeny bezpečně. Je třeba naplánovat prostory pro boudy, dílny a dočasné sklady, jakož i pro komunikace a dopravu. Je důležité vyřešit otázku přístupu ke všem pracovištím. Práci je třeba plánovat tak, aby se různé činnosti navzájem nekřížily tak, že by vzniklo nebezpečí poškození zdraví nebo nehod. Časový plán je zvláště důležitý, jestli je práce rozsáhlá a doba stavby krátká.

Je třeba vybírat pracovní metody a zařízení, která:

- předcházejí nehodám vzniklým pádem nebo sesuvem půdy,
- znamenají, že nedochází ke zdraví škodlivému nebo zbytečně únavnému tělesnému zatížení,
- mají za následek nízké vystavení hluku, vibracím, nebezpečným látkám a znečištěnému vzduchu.

Zaměstnanci musejí dostat informace o práci, a o tom, jaká opatření ohledně pracovního prostředí byla provedena nebo naplánována a jaká platí pravidla. Mohou potřebovat zvláštní školení nebo instrukce, mají-li se používat nové produkty nebo pracovní metody.

Na staveništi neustále dochází k rychlým změnám a tak vznikají mnohá rizika. Proto je důležité provádět pravidelné bezpečnostní obchůzky.

Kdo odpovídá za co?

Pro vytvoření dobrého pracovního prostředí na staveništi je velmi důležitá preventivní práce ohledně pracovního prostředí a aby všichni účastníci vzali na sebe svou odpovědnost. Kromě toho je důležité, aby všichni účastníci spolupracovali a aby stavební dělníci se podíleli na této práci.

Ten, kdo nechává vykonat stavební a konstrukční práce (**stavitel**), nese hlavní odpovědnost za to, že se bere ohled na pracovní prostředí v průběhu stavby při přípravě stavebního projektu (plánování a projektování). Stavitel má také odpovědnost za vypracování předběžného oznámení, plánu pracovního prostředí a dokumentace a za jmenování koordinátora pro plánování a projektování stavebního pracovního prostředí.

Stavitel má také odpovědnost za to, že stavební a konstrukční práce jsou koordinovány z hlediska pracovního prostředí a musí také jmenovat koordinátora pro vykonávání stavebních a konstrukčních prací.

V určitých případech může stavitel písemnou dohodou přenechat svou odpovědnost za pracovní prostředí dodavateli za tu část stavebního projektu týkající se zakázky. Toto je možné, když zakázka znamená samostatnou odpovědnost za celé plánování a projektování a/nebo provedení celého projektu, například jde-li o generální- nebo totální tendr. Při společném tendru nelze přenechat odpovědnost stavitele.

Stavební koordinátor pracovního prostředí pro plánování a projektování má koordinovat projektování s ohledem na pracovní prostředí a dohlédnout na to, aby byl vypracován plán pracovního prostředí a dokumentace.

Projektanti (architekti, poradci aj.) mají také, v rámci své zakázky, odpovědnost za to, aby na pracovní prostředí v průběhu stavby byl brán ohled při přípravě stavebního projektu.

Stavební koordinátor pracovního prostředí pro provedení stavební a konstrukční práce má koordinovat práce z hlediska pracovního prostředí, přizpůsobit plán pracovního prostředí k faktickým podmínkám práce, zkontrolovat, že práce jsou prováděny správně, pokud jde o pracovní prostředí a že je dodržován plán pracovního prostředí.

Ostatní podniky na společném pracovišti musejí informovat stavebního koordinátora pracovního prostředí o zvláštních rizicích, které mohou vzniknout jejich vlastní činností. Všichni, kdo působí na společném pracovišti, musejí dodržovat pravidla pořádku a bezpečnosti práce, vydané stavebním koordinátorem odpovědným za pracovní prostředí.

Každý zaměstnavatel nese hlavní odpovědnost za pracovní prostředí svých zaměstnanců. Odpovědnost zaměstnavatele za vlastní zaměstnance platí v plné míře, i když současně existuje odpovědnost například i u toho, kdo provádí projektaci, u toho, kdo vyrobil stroj, používaný při práci nebo u toho, kdo je stavebním koordinátorem pracovního prostředí.

Samostatní podnikatelé a ti, kdo pracují v rodinných podnicích bez zaměstnanců, musejí při stavebních a konstrukčních pracích v podstatě dodržovat stejná ustanovení, jež platí pro zaměstnavatele a zaměstnance.

Stavební dělníci jsou povinni se účastnit práce na pracovním prostředí, dodržovat předpisy a používat existující ochranné pomůcky a zařízení.

Bezpečnostní referent zastupuje zaměstnance v otázkách bezpečnosti práce. Jestli práce znamená bezprostřední a vážné nebezpečí životu a zdraví a zaměstnavatel okamžitě neodstraní riziko, má bezpečnostní referent právo práci přerušit, zatím co čeká na vyjádření Švédského úřadu pro pracovní prostředí.

Výrobci, dovozci a pronajímatelé technických zařízení nesou odpovědnost za to, že jejich výrobky jsou bezpečné. Výrobci a dovozci chemických produktů a jiných látek mají podobnou odpovědnost. Výrobci, dovozci a pronajímatelé jsou povinni poskytnout informace o produktu potřebné k prevenci špatného zdraví a pracovních úrazů.

V zákonu o pracovním prostředí jsou ustanoveny o odpovědnosti u těch, **kdo najímají pracovní síly** a u těch, kdo **rozhodují na pracovišti**.

ARBETSMILJÖ
VERKET

**Additional copies of this publication
can be ordered from:**

Swedish Work Environment Authority,
publication services,
112 79 Stockholm.

Tel. +46-(0)8-730 97 00

Fax +46-(0)8-735 85 55

www.av.se

ADI 539 Tje

Our vision: Everyone wants to, and can, create a good work environment